

tata ki te moana, me to raua haonga e te Amiowhenua, Engari kotahi tonu te moana o Kaiuku kei te raki anake. Ma reira mai hoki nga waka taua, i taea ai taua pa. He tuawhenua, he maunga te taha tonga, tetahi he pa iti noa hoki a Kaiuku. na reira ngawari noa te potaetanga atu a te taua i a ia.

Tena ko Toka-a-Kuku, he moana kei te hauauru. kei te hauraki, kei te rawhiti. Na te pa tonu i arai atu te taha hauauru i te taha rawhiti. Kei te taha hauauru te taua, kei te rawhiti e watea noa ana ki te tiki kai i Hawai ranei i Rarukore ranei. Ko Kaiuku kei runga motu. Ka taea te kati te huarahi atu i te tuawhenua ki te pa. Ko te one i te Puke-nui te ara atu o nga taua awhina i te pa. Kei te tino marama tena ara ki te Amiowhenua. Ko te moana he whaiti noa. Ko Kahutara kei waho, ko te awa i Oraka kei te tuawhenua. E wha macro pea te tawhiti o ena rtohe. Ko te roa tena o te moana e pa ana ki Kaiuku. Ko nga waka haere ki te tiki kai i Turanga i Whareongaonga ka ma-roto atu i tenei wha maero whaiti. Kaore e ngaro i te taua e hao ra i te pa. Na konei i taea ai te whakatiki o Kaiuku.

ETAHI WHAKAAROARO

Ki taaku mahara mehemea kaore a Te Whanau-a-apanui ki Omaio, ki Maraenui, ki Hawai kaore he tangata e mate; tera te taua e noho noa a ka rongopaitia. Ko te take ahau i mahara penei ai, ko te nuinga o nga rangatira o Ngati-Porou i roto i te Amiowhenua nei, he whanaunga katoa ki Te Whanau-a-apanui.

E ki ana a Wipere a Tawheo o Rongowhakaata i tahuri ki te arai i ona whanaunga. He uri no Te Hukaipu, tupuna rangatira o Rongowhakaata a Te Wharau ratou ko ana tamariki ara te nuinga o ana tamariki. Ko te Kani-a-Takirau no Te Whanau-a-apanui tetahi taha ona. He tangata arai riri tenei. Ko Tamaiwhakanuhua raua ko tona tamaiti ko Te Potae-Aute no Te Whanau-a-Kaiairo o Te Whanau-a-apanui. I rongou i haere ena ki te arai i o raua whanaunga. Ko te Houkamau no Te Whanau-a-apanui ake tena tangata. Ahakoa hoki mo tona tupuna mo Te Pori tetahi wahi nui o tona haere. tena tonu ia e whakarngoo ki te Kukume a te taha whanaunga. Ko Uenuku rangatira o Waiapu he tangata rangimarie tena. Tetahi mea hei titiro, kaore te taua nei i raro i te mana o te tianara kotahi. I raro tonu ia hapu i tona rangatira i tona rangatira.

He iwi tauhou a Ngati Kahungunu ki te piri kiia Ngati-Porou, i nga haere ki te riri. Tetahi, e kore a Ngatiporou e pai ki te tuku i ona whanaunga kia patua e tangatake. Mehemea na rauaha tonu ta raua riri engari tena. Ta raua mahi tonu hoki tena. He riri whanau tena.

“He kohete na wahine-a-Tumoana-Kotore mo ta raua tane”